

## COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

Drieëndertigste zondag door het jaar

Spreuken 31, 10-13.19-20.30-31 • Psalm 128 • Eerste Brief aan de Tessalonicenzen 5, 1-6 • Matteüs 25, 14-30

### Aan ons toevertrouwd

TWEE Bijbelteksten worden op deze zondag voorgelezen: de lofrede op de 'sterke vrouw' in het boek Spreuken en de parabel van de talenten in het Matteüsevangelie. Het zijn allebei teksten die vaak verkeerd worden begrepen en dus wat meer uitleg vragen.

Het 'loflied op de sterke vrouw' vormt het sluitstuk van het bijbelboek Spreuken. In deze zondagsviering worden slechts enkele verzen gelezen uit het begin, het midden en het einde van dat loflied. Het loont de moeite het helemaal te lezen: Spreuken 31,10-31. Eeuwenlang werd die tekst beschouwd als een loflied op de 'degelijke huisvrouw'. Een vrouw die dag en nacht voor haar gezin in de weer is, en die ervoor zorgt dat haar man een schitterende carrière kan maken „in de poorten van de stad” (vers 23). Dat de tekst eigenlijk een heel ander soort vrouw voorstelt, daar las men overheen.

De keuze van de verzen in het lectionarium wekt de indruk dat men het oude beeld wil handhaven. De verzen waarin de 'sterke vrouw' als een zelfstandige zakenvrouw optreedt en beslissingen neemt (verzen 14 tot 18) en waarin zij wijsheid verkondigt en onderricht geeft (vers 26) zijn weggelaten. Wie de hele tekst van het begin tot het einde onbevangen leest, merkt dat de vrouw in het middelpunt van de belangstelling staat. Zij is de enige om wie het gaat, de enige die optreedt, handelt en doet. Zij is een vrouw met macht, verstand en invloed. Haar activiteiten binnenshuis en daarbuiten (verzen 19 en 20) zijn de spil van alles. Zij is niet de vrouw van een aanzienlijk man, zoals men vaak meende, maar haar man is de echtgenoot van een aanzienlijke vrouw.

Deze vrouw op de laatste bladzijde van het boek Spreuken heeft ongetwijfeld ook een symbolische betekenis. Zij verpersoonlijkt de Wijsheid zelf, die trouwens op meerdere plaatsen binnen en buiten het boek Spreuken als een vrouw wordt voorgesteld. Uiteindelijk is Israël tot het besef gekomen dat de ware wijsheid niets anders is dan de Tora. Daarom mogen wij met de joodse traditie de 'sterke vrouw' ook zien als een verpersoonlijking van de Tora: Gods Woord dat de weg wijst naar het ware leven. In de rabbijnse literatuur wordt de Tora voorgesteld als de bruid van Israël, die met vreugdevolle liefde wordt bejegend.

De parabel van de talenten werd traditioneel altijd in verband gebracht met de bekwaamheden, de verstandelijke aanleg of de natuurlijke gaven die een mens bij zijn geboorte meekrijgt. Via dit Bijbelverhaal is dat trouwens de gebruikelijke betekenis geworden van het woord 'talent' in onze taal. Oorspronkelijk was 'talent' een bepaald gewicht (ongeveer 40 kilogram) of de geldwaarde van dat gewicht in zilver. Maar in de parabel gaat het duidelijk niet om de aangeboren gaven van de knechten. Het gaat om het bezit van de Heer dat Hij toevertrouwt aan ieder volgens zijn bekwaamheid.

God vertrouwt zijn schepping, zijn Woord, zijn Koninkrijk aan de mensen toe. Hoe gaan de mensen daarmee om? De eerste twee knechten spannen zich terdege in voor het rijk Gods. Ze wagen zich eraan, en met concreet resultaat. De derde knecht beschouwt het hem toevertrouwde talent als iets vreemds, iets dat hem niet aangaat. Hij stopt het in de grond om het ongeschonden aan zijn heer terug te kunnen geven. Deze knecht is niet 'lui', zoals de traditionele vertalingen ons willen doen geloven, maar wel 'bang' of 'laf'. Hij is besluiteloos en heeft geen vertrouwen, hij durft het risico van het rijk Gods niet aan. Hij spreekt ook niet uit dat de heer hem iets heeft toevertrouwd, zoals de twee anderen doen. Voor hem is de heer iemand 'die zijn eigendom teruggeist'.

Over vertrouwen gaat het dus. Slechts als je zelf vertrouwen hebt, breng je iets terecht van de verantwoordelijkheid voor het jou toevertrouwde. Het is als met de liefde. Liefde is een zaak van geven en ontvangen. Als je de liefde niet cultiveert, dan sterft ze vanzelf uit. Wie liefdeloos leeft, zal het beetje liefde dat hij misschien nog heeft, ook kwijtraken. Maar als je de liefde ter harte neemt, dan groeit ze aan en krijg je steeds meer. Liefde betekent: loslaten wat je bezit. Dat risico nam de derde knecht niet. Hij wilde veilig vasthouden wat hij had, maar tevergeefs.

PAUL KEVERS

## **DRIËNDERTIGSTE ZONDAG DOOR HET JAAR 16 NOVEMBER 2008**

### **Eerste lezing** *Spreuken 31, 10-13.19-20.30-31*

Een sterke vrouw, wie zal haar vinden? Haar waarde gaat uit boven die van kostbare korallen. Het hart van haar man vertrouwt op haar en zijn winst zal hem niet ontgaan. Zij brengt hem goed, geen kwaad, alle dagen van haar leven. Zij kiest zorgvuldig wol en linnen en haar handen bewerken het met genoeg. Zij strekt haar handen uit naar het spinrokken en zij houdt de weefspoel in haar vingers. Zij opent haar hand voor de behoeftige en strekt haar armen uit naar de misdeelde.

Bevalligheid is bedrieglijk, schoonheid is vluchtig, maar een vrouw die de Heer vreest, zij moet geprezen worden. Roemt haar om de vrucht van haar handen en prijst haar bij de poorten om haar werken.

### **Tweede lezing** *Eerste Brief aan de Tessalonicenzen 5, 1-6*

Broeders en zusters,

Het heeft geen zin, broeders, u te schrijven over tijd en uur. Gij weet zelf heel goed dat de dag des Heren komt als een dief in de nacht. Terwijl zij zeggen: „Er heerst vrede en veiligheid”, juist dan overvalt hen plotseling het verderf zoals weëen een zwangere vrouw, en zij zullen niet ontsnappen. Maar gij, broeders en zusters, gij leeft niet in de duisternis, zodat de dag u als een dief zou verrassen. Gij zijt allen kinderen van het licht, kinderen van de dag. Wij behoren niet aan nacht en duisternis.

Laten wij dan ook niet slapen als de anderen, maar waken en nuchter zijn.

### **Evangelie** *Matteüs 25, 14-30*

In die tijd hield Jezus zijn leerlingen deze gelijkenis voor:

„Een man riep bij zijn vertrek naar het buitenland zijn dienaars bij zich om hun zijn bezit toe te vertrouwen. Aan de een gaf hij vijf talenten, aan de andere twee, aan een derde één, ieder naar zijn bekwaamheid. Daarna vertrok hij.”

„Die de vijf talenten gekregen had, ging er terstond mee werken en verdiende er vijf bij. Zo verdiende ook degene die de twee gekregen had, er twee bij. Maar die er één had gekregen, ging een gat in de grond graven en het geld van zijn heer verbergen.”

„Een hele tijd later kwam de heer van die dienaars terug en hield afrekening met hen. Die vijf talenten gekregen had, trad naar voren en bood nog vijf talenten aan met de woorden: ‘Heer, vijf talenten hebt gij mij toevertrouwd; ziehier, vijf talenten heb ik erbij verdiend’.”

„Zijn meester sprak tot hem: ‘Uitstekend, goede en trouwe dienaar, over weinig waart ge trouw, over veel zal ik u aanstellen. Ga binnen in de vreugde van uw heer’.”

„Nu trad die van de twee talenten naar voren en zei: ‘Heer, twee talenten hebt gij mij toevertrouwd; ziehier, twee talenten heb ik erbij verdiend’.”

„Zijn meester sprak tot hem: ‘Uitstekend, goede en trouwe dienaar, over weinig waart ge trouw, over veel zal ik u aanstellen. Ga binnen in de vreugde van uw heer’.”

Ten slotte trad ook die van één talent naar voren en zei: ‘Heer, ik heb ervaren dat gij een hard mens zijt, die oogst waar gij niet gezaaid hebt en binnenhaalt waar gij niet hebt uitgestrooid. Daarom was ik bang en ben uw talent in de grond gaan verbergen. Hier hebt ge uw eigendom terug’.”

„Maar zijn meester gaf hem ten antwoord: ‘Slechte en luie knecht, je wist toch dat ik oogst waar ik niet gezaaid heb en binnenhaal waar ik niet heb uitgestrooid? Daarom had je mijn geld bij de bankiers moeten uitzetten, dan zou ik bij mijn komst mijn bezit met rente teruggekregen hebben. Neemt hem dus dat talent af en geeft het aan wie de tien talenten heeft. Want aan ieder die heeft, zal gegeven worden, zelfs in overvloed gegeven worden; maar wie niet heeft, hem zal nog ontnomen worden zelfs wat hij heeft. En werpt die onnutte knecht buiten in de duisternis; daar zal gewezen zijn en tandengeknars’.”